

Datum
2025-10-06Diarienummer
SAM-2025-00614Samhällsservicenämnden
Marjo MyllykoskiRegeringskansliet, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementetFör kännedom:
Samhällsservicenämnden

Yttrande över remiss av betänkande SOU 2025:64 En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag

Bakgrund

Regeringen har genom SOU 2025:64 – En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan, föreslagit en omorganisation av den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan. Syftet med förslaget är att skapa en mer effektiv, likvärdig och konkurrenskraftig kontrollorganisation genom att omstrukturera ansvarsfördelningen från kommunal till statlig nivå. Utredningen föreslår att staten ska ta över det operativa ansvaret för kontrollverksamheten inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter. Kommunernas ansvar för livsmedelskontroll föreslås därmed upphöra från och med 1 januari 2028.

Yttrandet är fokuserat på den livsmedelskontroll som idag finns inom kommunal verksamhet.

Det finns behov av att utveckla livsmedelskontrollen eftersom det finns problem med sårbarhet, kompetensförsörjning samt geografiska utmaningar, men det är viktigt att ta tillvara och utveckla det som är välfungerande idag. Utredningen är gedigen och utgör ett bra underlag, men utredningen visar inte att den föreslagna organisationen avhjälpes den problematik som finns eller hur den föreslagna organisationen ska fungera i praktiken. Risken finns att nya problem skapas.

En centralisering innebär inte automatiskt en likvärdig och effektiv kontroll

Kontrollen kommer inte att bli likvärdig bara för att livsmedelstillsynen centraliseras. Bland annat kritiserar företagen att den riskklassning som har tagits fram centralt bedöms olika (s.162) samt att Livsmedelsverkets kontroller vid slakterier har bristande likvärdighet (s. 160). En ökad likvärdighet är inte avhängigt en centralisering av kontrollen utan kan i stället uppnås genom tydlig

vägledning och samordning. Likvärdighet ökar genom samordnat stöd, till exempel avseende bedömningar, checklistor, kontrollprojekt och utbildningar.

En lokal närvaro har ett stort värde

För en effektiv livsmedelskontroll är lokal närvaro en förutsättning. Livsmedelskontroll behöver bedrivas fysiskt på plats hos livsmedelsverksamheterna ute i landet. Det finns en risk att en centraliserad organisation innebär fler distanskontroller (skrivbordskontroller). Exempel kan hämtas från djurskyddskontrollen. Ansvaret flyttades från kommunerna till länsstyrelserna och har medfört en ökning av antalet distanskontroller. Det medför försämrad kvalitet på kontrollen eftersom det blir svårare att upptäcka brister och förhindra fusk.

En ökning av avståndet mellan företag och myndigheten innebär inte en förbättring för företagen. Med en lokal närvaro ökar ofta tillgängligheten för företagare. Lokalkännedom och samarbete med andra lokala myndigheter skapar bättre förutsättningar för att upptäcka oseriösa verksamhetsutövare, och skapar möjlighet att arbeta brottsförebyggande. Lokal närvaro och etablerade kontaktytor mellan lokala aktörer i kommunen underlättar också en effektiv beredskap och möjlighet att snabbt vara på plats i händelse av kris.

Förslaget bedöms inte minska antalet myndigheter som företag behöver ha kontakt med. Det är vanligt förekommande att kommunala livsmedelsinspektörer har ett kontinuerligt samarbete med andra lokala tillsynsmyndigheter, till exempel inom brand, alkohol, tobak, receptfria läkemedel, polisen, bygglov och miljötillsyn. Flera av områdena hanteras vanligtvis av samma myndighet som livsmedelskontrollen. Den största delen av livsmedelsföretag är mikroföretag (mindre än 10 anställda), så även i Söderhamns kommun. Det innebär vanligtvis en stor administrativ börda. Det nära samarbetet mellan olika tillsynsmyndigheter kan minska den bördan. Ett nära samarbete mellan de lokala tillsynsmyndigheterna uppskattas ofta. Det kan bli svårt att upprätthålla det samarbetet i respektive kommun om livsmedelskontrollen centraliseras. Konsekvensen kan bli att företagarna behöver ha kontakt med fler myndigheter, vilket är motsatsen till vad utredningen önskar uppnå.

Kompetens

Många kommuner har en effektiv och välfungerande livsmedelskontroll. Med det nya förslaget kommer den att rivas upp och ersättas av en helt ny organisation. Det är viktigt att försöka ta tillvara de styrkor som finns. I hela Sverige är det en utmaning att rekrytera kontrollpersonal med rätt kompetens. Utmaningen förekommer inom flera olika områden. Det borde finnas ett fokus på att bibehålla den personal som arbetar med livsmedelskontroll. Att i stället försöka åtgärda bristen på personal med rätt utbildning och kompetens, samt att göra arbetet mer attraktivt för att säkerställa att inte kompetens går förlorad av den anledningen.

Den problematik som existerar avseende att rekrytera och behålla utbildad personal kommer inte att avhjälpas med en ny organisation. Brist på personal med rätt utbildning och kompetens i upptagningsområdet kommer kvarstå.

Enligt utredningen kan svårigheten att rekrytera också bero på en generell nationell brist på personer med adekvat utbildning. Behov av nyrekrytering och utbildning av nya inspektörer bör beaktas och säkerställas innan en ny organisation eventuellt sjösätts.

Områden med speciallagstiftning, som till exempel kosttillskott och mejerier, skulle kunna vinna på att ha personer med specialkompetens som arbetar över ett större område. Det är dock en begränsad del av kontrollen, ofta med få företag i varje kommun. Den kontroll som utförs dagligen på de flesta livsmedelsverksamheter i kommunerna vinner på att finnas nära företagen.

Även förslaget om särskilda konsulenter för små företag skulle med fördel kunna organiseras och finansieras statligt och fungera som ett stöd till den kommunala kontrollen.

Kostnader för företagen

Enligt utredningen medför den föreslagna organisationen sannolikt högre timavgifter i många kommuner. Livsmedelsverket har idag en högre timavgift än många kommuner. Med ökade avstånd och längre restid mellan kontrollmyndigheterna och företagen riskerar timavgifterna att öka ytterligare. Detta leder till en kostnadsökning för många livsmedelsföretag, vilket inte är önskvärt av företagen. Utredningen lämnar åt framtiden att bevaka hur kostnaderna kommer att utvecklas. Det vore rimligt att utreda mer grundligt hur förslaget om centralisering kommer att påverka företagens kostnader innan förändringar beslutas. Små företag på landsbygden riskerar att drabbas oproportionerligt hårt genom längre avstånd, minskad närvaro och högre avgifter.

Genomförandetid

Det är en stor omorganisation som föreslås. Omorganisationen medför att antalet kontrollobjekt beräknas ökas från 1500 till 150 000 för Livsmedelsverket. En omorganisation och ny struktur innebär att det behövs datasystem, att uppgifter ska överföras mellan myndigheter, att kontor behöver etableras på många orter, att kontoren bemannas med personal och utrustas med utrustning. Om den föreslagna omorganisationen beslutas genomföras är det viktigt att genomförandet ges tillräcklig tid för att livsmedelskontrollen ska upprätthållas. Den föreslagna genomförandetiden bedöms vara allt för kort.

Behörighet att svara

Samhällsservicenämnden delegationsordning anger, med stöd av 6 kap. 39 § kommunallagen (2017:725), att i ärenden som är så brådskande att nämndens sammanträde inte kan avvaktas har beslutanderätten delegerats till nämndens ordförande eller, vid dennes frånvaro, nämndens vice ordförande.

Samhällsservicenämndens nästkommande sammanträde äger rum den 29 oktober 2025 och sista dagen att svara är den 6 oktober 2025.

På samhällsservicenämndens vägnar

Marjo Myllykoski
Ordförande samhällsservicenämnden

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Marjo Myllykoski
TITEL, ORGANISATION:	Ordförande, Söderhamns Kommun
TID:	2025-10-06 11:33:39 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (marjo.myllykoski@soderhamn.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	b3ad98a2e171487c929bb5ef9932a405



Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2025-10-06 11:33:44 +02:00
Ref: 258355SE
www.comfact.se



[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)